

POUČENÍ OBVINĚNÉHO

Podezřelý z přestupku se stává obviněným, jakmile vůči němu správní orgán učiní první úkon v řízení. Dokud není pravomocným rozhodnutím o přestupku vyslovena vina obviněného, hledí se na něj jako na nevinného (§ 69 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“).

Účastník řízení – obviněný – má právo nechat se zastupovat zmocněncem, kterého si může zvolit. Zmocnění k zastoupení se prokazuje písemnou plnou mocí. Plnou moc lze udělit i ústně do protokolu. V téže věci může mít účastník současně pouze jednoho zmocněnce (§ 33 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „správní řád“). Zástupcem účastníka řízení je zákonný zástupce, opatrovník nebo zmocněnec; zástupcem účastníků řízení, jejichž zájmy si neodporují, může být i společný zmocněnec nebo společný zástupce (§ 31 správního řádu). Jestliže se nedaří doručovat zmocněnci účastníka řízení, doručuje správní orgán pouze účastníkovi řízení (§ 67 zákona o odpovědnosti za přestupky).

Po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí má obviněný právo navrhopvat důkazy, činit jiné návrhy a vyjádřit v řízení své stanovisko; současně, pokud o to požádá, má právo na poskytnutí informací o řízení správním orgánem, nestanoví-li zákon jinak (§ 36 odst. 1, 2 správního řádu).

Účastník má při jednání se správním orgánem právo na konzultace s osobou, která mu podle občanského zákoníku může jako podpůrce (§ 45 a násl. občanského zákoníku) napomáhat při rozhodování; je-li takových osob více, zvolí si účastník jednu z nich. Namítne-li v průběhu řízení podpůrce účastníka vlastním jménem neplatnost právního jednání učiněného podporovaným účastníkem, správní orgán k této námitce v řízení přihlédne (§ 36 odst. 4 správního řádu).

Účastník řízení, jeho zástupce nebo podpůrce je povinen předložit na výzvu oprávněné úřední osoby průkaz totožnosti. Průkazem totožnosti se pro účely tohoto zákona rozumí doklad, který je veřejnou listinou, v němž je uvedeno jméno a příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě bydliště mimo území České republiky a z něhož je patrná i podoba, popřípadě jiný údaj umožňující správnímu orgánu identifikovat osobu, která doklad předkládá, jako jeho oprávněného držitele (§ 36 odst. 5 správního řádu).

Při ústním jednání může správní orgán provést výslech obviněného; správní orgán výslech obviněného provede, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv (§ 82 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky). Výslech obviněného nesmí být proveden za stejných podmínek, za jakých nesmí být vyslýchán svědek (viz ust. § 55 správního řádu) – nesmí být vyslýchán o utajovaných informacích chráněných zvláštním zákonem, které je povinen zachovat v tajnosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn, nesmí být vyslýchán též tehdy, jestliže by svou výpověď porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn a dále může výpověď odepřít, pokud by jí způsobil sobě nebo osobě blízké nebezpečí stíhání pro trestný čin nebo přestupek. Obviněný má právo nevypovídat, správní orgán nesmí obviněného nutit k výpovědi nebo doznání (§ 82 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky).

Účastníci řízení mají právo klást otázky sobě navzájem, svědkům a znalcům. Zákonný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného, osoba přímo postižená spácháním přestupku, která dala souhlas se zahájením nebo pokračováním řízení, a orgán sociálně-právní ochrany dětí mají právo klást otázky účastníkům řízení, svědkům a znalcům. Dotazovaná osoba má právo odmítnout odpovědět a nesmí být

tázána za stejných podmínek jako svědek – viz výše citované ust. § 55 správního řádu (§ 82 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky).

Správní orgán nařídí ústní jednání na požádání obviněného, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv, jinak případný návrh zamítne usnesením. Ústní jednání nařídí správní orgán i bez požádání obviněného, je-li to nezbytné pro zjištění stavu věci nebo je-li obviněným mladistvý (§ 80 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky).

Správní orgán může nařídít ústní jednání na požádání poškozeného, je-li to třeba k rozhodnutí o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení (§ 80 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky).

Ústní jednání lze konat bez přítomnosti obviněného jen tehdy, jestliže byl řádně předvolán a souhlasí s konáním ústního jednání bez vlastní přítomnosti nebo pokud se na předvolání nedostaví bez náležité omluvy nebo bez dostatečného důvodu (§ 80 odst. 4 zákona o odpovědnosti za přestupky). Předvolaný je tedy povinen dostavit se včas na určené místo; nemůže-li tak ze závažných důvodů učinit, je povinen bezodkladně se s uvedením důvodů správnímu orgánu omluvit (§ 59 správního řádu). Nebude-li omluva učiněna prokazatelným způsobem nebo bezodkladně, nemusí ji správní orgán akceptovat. Jako závažný důvod pro nedostavení se lze akceptovat zejména pracovní neschopnost uznanou lékařem, ošetřování člena rodiny, dovolenou na zotavenou objednanou s časovým předstihem, událost rodinné povahy jako např. svatba, pohřeb, promoce apod. Dále také účast na jiném řízení před soudem či správním úřadem (tento důvod však neplatí pro advokáta, který je podle zvláštního zákona oprávněn určit si za sebe substitučního zmocněnce). Za závažné důvody nelze považovat výkon podnikání či zaměstnání, pracovní aktivity, provozování koníčků a jiných zájmů, popř. jiné soukromé aktivity.

Jestliže se účastník bez náležité omluvy nebo bez dostatečných důvodů na předvolání ve stanoveném termínu nedostaví, může být ke správnímu orgánu také předveden (§ 60 správního řádu).

Správní orgán může rozhodnutím uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč tomu, kdo v řízení závažně ztěžuje jeho postup tím, že se bez náležité omluvy nedostaví na předvolání ke správnímu orgánu, nebo navzdory předchozímu napomenutí ruší pořádek, nebo neuposlechne pokynu úřední osoby. Pořádkovou pokutu lze uložit i tomu, kdo učiní hrubě urážlivé podání (§ 62 odst. 1, 2 správního řádu).

Toho, kdo nepřístojným chováním ruší pořádek při ústním jednání nebo ohledání na místě, popřípadě při jiném úkonu, může správní orgán po předchozím upozornění vykázat z místa, kde se úkon koná (§ 63 odst. 1 správního řádu).

Účastníci a jejich zástupci mají právo nahlížet do spisu, a to i v případě, že je rozhodnutí ve věci již v právní moci. Není-li účastník zastoupen, může spolu s účastníkem nahlížet do spisu i jeho podpůrce (§ 38 odst. 1 správního řádu). S právem nahlížet do spisu je spojeno právo činit si výpisy a právo na to, aby správní orgán pořídil kopie spisu nebo jeho části (§ 38 odst. 4 správního řádu).

Účastníci jsou povinni při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí poskytovat správnímu orgánu veškerou potřebnou součinnost, nestanoví-li zvláštní zákon jinak (§ 50 odst. 2 správního řádu). Účastníci jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci (§ 52 správního řádu).

Povinnost nahradit náklady řízení, které by jinak správnímu orgánu nebyly vznikly, může správní orgán uložit tomu, kdo jejich vznik způsobil porušením své povinnosti (§ 79 odst. 6 správního řádu).

Před vydáním rozhodnutí má účastník řízení právo vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí (§ 36 odst. 3 správního řádu).

Veškerá podání v tomto řízení je možno učinit písemně nebo ústně do protokolu anebo v elektronické podobě (podepsané elektronickým podpisem podle zákona č. 297/2016 Sb.). Za podmínky, že podání je do 5 dnů potvrzeno, popřípadě doplněno způsobem uvedeným v předchozí větě, je možno je učinit pomocí jiných technických prostředků, zejména prostřednictvím dálkopisu, telefaxu nebo veřejné datové sítě bez použití podpisu (viz ust. § 37 odst. 4 správního řádu).

Podle § 30 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky promlčecí doba činí 1 rok. Podle § 31 zákona o odpovědnosti za přestupky promlčecí doba počíná běžet dnem následujícím po dni spáchání přestupku / u pokračujícího přestupku dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku / u hromadného přestupku dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu útoku / u trvajících přestupku dnem následujícím po dni, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu. Běh této lhůty se však podle ust. § 32 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky přerušuje oznámením o zahájení řízení o přestupku, nebo vydáním rozhodnutí, jímž je obviněný uznán vinným nebo vydáním rozhodnutí o schválení dohody o narovnání, přičemž přerušením promlčecí doby počíná promlčení doba nová. Pokud byla promlčecí doba přerušena, odpovědnost za přestupek zaniká nejpozději 3 roky od jeho spáchání.